

Biljartvereniging Horna 65 jaar

Jubileumboekje met geschiedenis biljartsport

Femke Uiterwijk

Ter gelegenheid van haar jubileum heeft de biljartvereniging Horna een boekje laten verschijnen waarin verteld wordt hoe en waar deze sport in de afgelopen vijftig jaar beoefend werd en wordt in Hoorn.

De geschiedenis begint eigenlijk op het Oostereiland. Een beetje vreemde plek, want de gebouwen op dit vlak bij de Hoornse haven gelegen stuk grond zijn al sinds 1814 als gevangenis c.q. rijkswerkinrichting in gebruik. Maar eind 1932 is het aanbod van ontspoorde mensen dermate teruggelopen dat de instelling op het Oostereiland wordt gesloten. Pas na de Tweede Wereldoorlog worden in het complex weer collaborateurs en politieke gevangenen gehuisvest.

Op 1 maart 1931 wordt de Hoornse afdeling van de Arbeiders Sport Bond opgericht. De activiteiten vinden plaats in de leegstaande gebouwen van de voormalige kazerne aan de Veemarkt. Verschillende sporten kunnen tegen een geringe vergoeding beoefend worden, waaronder tafeltennis, wandelen, gymnastiek, schaken, dammen en voetballen. Voetbal wordt gespeeld met twee elftallen op een terrein aan de Buitenluiendijk bij de schietberg. (Nu tijdens de herinrichting van het Julianapark bij het hoofdveld van Hollandia weer duidelijk te zien). In 1933 verhuist de Bond naar het Oostereiland. De biljartclub start daar op 1 februari 1933 haar activiteiten. In de conversatiezaal van de voormalige gevangenis, in de volksmond de

Krententuin genoemd. Horna begint met het plaatsen van een biljart - kosten vijftig gulden - maar weldra blijkt de animo voor het beoefenen van deze sport zo groot dat er meer tafels nodig zijn. Biljarts van verschillende afmetingen worden gebruikt en er wordt gespeeld met ivoren ballen! (Omdat die zoveel geld kosten worden ze tegenwoordig alleen maar gebruikt bij het kunststoten.) Wegens plaatsgebrek wordt ook een biljart in de ongebruikte kapel van deze voormalige Rijkswerkinrichting geplaatst.

In 1939 het jaar van de mobilisatie van het Nederlandse leger moeten de gebouwen op het Oostereiland ontruimd worden. De bond krijgt nu opnieuw ruimte toegewezen in twee leegstaande bovenzalen van de voormalige kazerne aan de Veemarkt achter auto en garagebedrijf Leeuw en Vink. De turnafdeling komt op de eerste verdieping. De biljarters moeten zelf hun vier biljarttafels naar tweehoog hijsen.

Op 29 januari 1941 brandt de biljartzaal helemaal uit. Het is oorlog en een bijzonder koude winter. De volgende dag hangt het bluswater in ijspegels van de

Maart 1990. Met een kraan worden de nieuwe biljarts aan de achterkant van het pand Achterom 53 naar binnen gebesen.

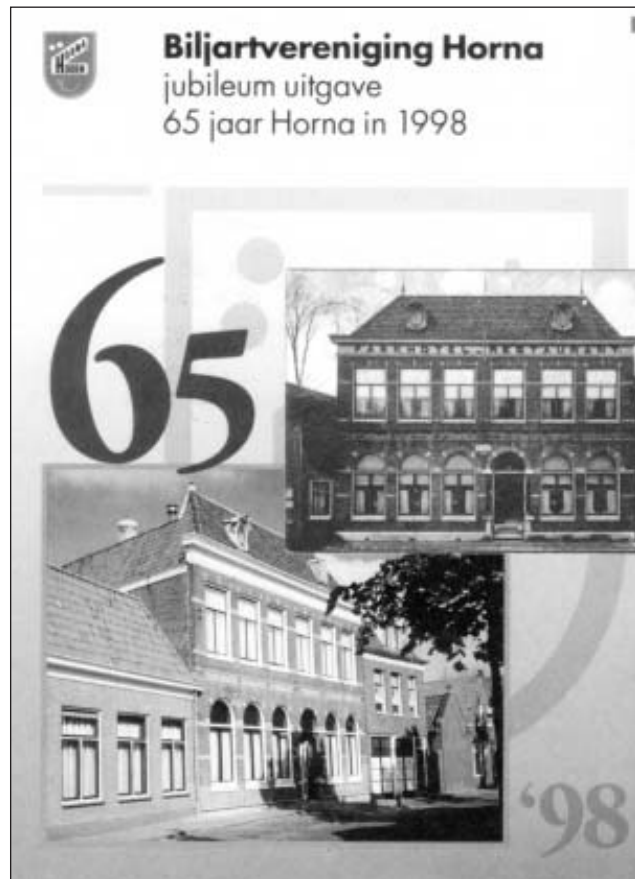
zwartgeblakerde balken naar beneden. De Hornaleden laten de moed niet zinken. Er worden twee biljarts op de kop getikt en binnen korte tijd wordt er weer gespeeld, maar nu in de showroom van de firma Leeuw en Vink. Ondertussen wordt geprobeerd de afgebrande zaal weer in orde te brengen.

Op 2 november 1941 is het zover. Er staan weer vier tafels, twee van 230 x 115 en twee van 220 x 110. De leden bieden het bestuur een grote tekening aan, waar de vijf oudste leden van de club op zijn afgebeeld. Deze tekening hangt ook nu nog aan de wand van de biljartzaal aan het Achterom. Door de oorlogsomstandigheden wordt het steeds moeilijker het materiaal goed te verzorgen. De lakens moeten noodgedwongen worden gekeerd; alleen de banden kunnen worden vernieuwd. Ook betekent het instellen van de avondklok dat iedereen om acht uur binnen moet zijn. Er kan dus niet meer 's avonds gespeeld worden. Alleen de zondag is nu nog beschikbaar. Maar op zekere zondagmorgen bemerkt de heer Cor Karels, dan nog gewoon lid, dat er een veldkeukenwagen op de binnenplaats aan de Veemarkt staat. De Duitsers hebben de zalen zonder enig overleg bezet! Hij weet nog vier stellen ballen in de zakken van zijn regenjas te stoppen. Waggelend verlaat hij het gebouw. Die ballen zijn tenminste gered.

Na de oorlog breekt een moeilijke tijd aan. De zalen aan de Veemarkt zijn door de Duitsers vervuild achter gelaten. Voorzitter Vis en zijn vrouw en twee leden maken de zaak schoon. Het meeste speelmateriaal is er gelukkig nog.

De biljartgroep Horna (Hornae = Hoorn) besluit zich los te maken van de Arbeiders Sport Bond en een zelfstandige vereniging op te richten. Op 18 juni 1945 wordt de eerste ledenvergadering gehouden. Er wordt gespeeld op dinsdag woensdag en donderdagavond in A-, B- en de C-klasse.

In 1946 heeft de club 48 leden. Die willen natuurlijk graag spelen, maar de tafels zijn versleten en nieuw materiaal is zo kort na de oorlog moeilijk te krijgen. Het pasbenoemde bestuur doet zelfs een poging nieuwe lakens uit Amerika te krijgen! Bovendien willen niet alle spelers hetzelfde. De een wil graag winnen en titels behalen en daarvoor trainen en de ander speelt alleen voor ontspanning. Beide partijen worden geacht mee te betalen aan nieuwe biljarttafels. De contributie is dan 23 cent per week. De bijdrage wordt in 1947 verhoogd naar 40 cent per week. Er zijn dan 60 leden.

Voorpagina boekje.

In 1950 verhuist de vereniging van de Veemarkt naar een bovenruimte van een pakhuis in de Leliestraat. Er zijn dan 87 biljarters lid. Het bestuur besluit wel een ledenstop in te voeren bij 110 leden. Plannen tot het houden van een verloting om zo tweeduizend gulden bij elkaar te krijgen voor een nieuwe biljarttafel worden door het ministerie afgewezen, omdat het hier niet om een culturele vereniging gaat. De leden wordt nu gevraagd een vrijwillige bijdrage te geven, maar lang niet alle biljarters geven gehoor aan dat verzoek. In 1953 gaat de contributie omhoog van 60 cent naar 85 cent.

Elke vereniging blijft bestaan door werk dat vrijwilligers verrichten. De zaal in de Leliestraat moet van een nieuw plafond worden voorzien en ook het schilderwerk en de muren moeten onder handen worden genomen. Vooral voorzitter Klaas Vis en zijn vrouw maken zich vele malen verdienstelijk gedurende de vijftienvintig jaar dat hij de leiding heeft van het bestuur. Ook de heer Cor Karels, lid vanaf 1942, secretaris in 1957 en voorzitter van 1972 tot 1980 is een harde werker. En zo zijn er nog vele anderen.

De ruimte in de Leliestraat wordt een paleisje, waar tot 1975 door de leden met hart en ziel op vier avonden wordt gespeeld. Alleen blijkt de komst van de televisie voor een kleine malaise te zorgen. Op de algemene ledenvergadering van 1959 wordt voorgesteld het biljarten op donderdagavond te verplaatsen naar maandagavond omdat verschillende leden op de eerste avond liever naar een toneelstuk kijken.

Horna is de enige biljartvereniging in Nederland die een eigen onderkomen heeft met kantine, garderobe en fietsenbergsplaats. De overkoepelende Biljartbond, de KNBB, is dat niet gewend. Vrijwel alle clubs spelen op het biljart van een plaatselijk café of restaurant. Horna ontvangt dan ook post van de Bond geadresseerd aan Hotel-Restaurant Horna te Hoorn.

Na in 1977 noodgedwongen twee jaar in een schoolgebouw in de Grote Waal gebiljart te hebben, biedt de Gemeente de vereniging het gebouw Achterom 53 te huur aan. Dit pand met zijn bijgebouwen, Het Park geheten, waar decennia lang alle Hoornse festiviteiten en toneelvoorstellingen plaats hebben gevonden, staat leeg omdat er aan de Westerdijk een gloednieuwe schouwberg is neergezet. En weer wordt er door vele vrijwilligers getimmerd, geschilderd en verbouwd. Vooral bejaarde biljarters die gewend waren 's middags te spelen en voor wie dat in de lagere school in de Grote Waal niet mogelijk was, kijken reikhalzend uit naar de opening van het clubgebouw aan het Achterom.

Op 23 juni vindt de eerste ledenvergadering in het nieuwe onderkomen plaats. De pauze duurt op deze avond lang, want het is feest. Bovendien moet de nieuwe tap ingewijd worden! Op zeven biljarttafels kan worden gespeeld.

En er wordt een poging ondernomen een jeugdafdeling op te zetten. Het ledental is allang veel meer dan het maximum aantal van 110 in 1950. In 1980 zijn er 192 leden, die op 8 wedstrijdtafels kunnen spelen. Er zijn 11 leden die in wedstrijden persoonlijk kampioen zijn geworden, terwijl ook een team dit niveau behaalde. De financiën gaan goed. Wat wil een vereniging nog meer! Dat blijkt al binnen enkele jaren. Er is grote behoefte aan meer ruimte. In het gebouw worden veel regionale wedstrijden gespeeld en naast de andere activiteiten geeft dat veel ruimteproblemen. Na veel passen en meten wordt de zolder met behulp van vrijwilligers voor f 40.000, bruikbaar gemaakt. In 1989 blijkt de Gemeenteraad het eens te zijn over de verkoop van het gebouw aan de vereniging. Ook de leden hebben op 25 januari al ja gezegd op dit voorstel van het bestuur. En zo wordt Horna op 8 september 1989 een vereniging met een eigen gebouw.

Nu zult u zich misschien afvragen, zijn er helemaal geen dames die biljarten? Want totnogtoe komen er in het hele verhaal geen vrouwen voor. Wel dames die schoonmaken en drankjes inschenken. Nou, op 25 augustus 1989 vormen 14 vrouwen een groep die op de vrijdagavond gelegenheid krijgt te spelen. Een

Achterom 53. Het clubhuis van Horna. De twee dakkapellen met bijzondere zinken kappen zijn helaas bij het opknappen van de zolder in 1988 spoorloos verdwenen.

eensgezind groepje blijkt het niet te zijn en na verloop van tijd opereren de dames niet meer gezamenlijk, maar worden ze keurig ingedeeld bij de heren. Als u nu denkt dat de mannen het nooit met elkaar oneens zijn, dan heeft u het mis. Uit talrijke notulen blijken even zovele conflicten gespeeld te hebben. Maar onenigheden werden altijd weer opgelost. Neem bijvoorbeeld de biljarttafels. Het kan natuurlijk altijd aan de tafel liggen als men verliest. Alleen de tafels op zolder zijn wel heel vaak onderwerp van discussie! Het bestuur vraagt de firma Feller, die de tafels geleverd heeft, boven een grote en een kleine en beneden twee kleine tafels opnieuw te testen. Een afvaardiging van de leden mag erbij zijn. Er blijkt niets verontrustends aan de hand te zijn.

En de jeugdleden? Die krijgen in 1989 een eigen vertegenwoordiging van drie mensen in het bestuur. Wie de jeugd heeft, heeft de toekomst wordt immers wel gezegd.

Nu, in 1998, bestaat Horna 65 jaar. Velen hebben zich in die jaren ingezet om alles wat met die vereniging te maken had, goed te laten verlopen. De heer Karels wordt in mei 1988 zelfs koninklijk onderscheiden voor zijn vele werkzaamheden voor de vereniging verricht. Ik heb maar een klein uittreksel gemaakt van het boekje dat ter gelegenheid van het jubileum is samengesteld door de heer J. Sluiter en de huidige voorzitter J. Zweet. Wilt u meer weten over biljartactiviteiten in Hoorn vroeger en nu, wendt u tot een van deze heren.

29 januari 1941 - De brand in het kazernegebouw aan het binnenplein bij de Veemarkt achter Garage Leeuw en Vink wordt geblust. De biljartvereniging Horna en de turnvereniging zijn hun onderkomen kwijt.